

Повернення в Кавраї

Володимир Підпалий

Світ весь загинув... Боюсь і сміюсь,
бо горе тим, що, знаючи про горе,
його солодким щастям нарекли
і віхою позначили: "Се гавань..."

Світ весь заснув. Та тільки - як заснув?
Впаде і не розіб'ється... Не пада...
Ходи побіля них, душе моя,
і стережися, щоб не спотикнутись...

Пішла по ліву руку. Що ступне,
то й на гаддя наступить; і не скрикне
повзуче, а підхопиться й тіка,
і плаче, і голосить, як людина:

"Чи ж хотіло, щоб на мене ти
отак необережно наступила
і стала на межі гріха і зла,
причиною мого нещастя стала..."

Агей, стривай! Куди ж це ти? Вкуси
або хоч укусити спокусися
і тут-таки ось гріх мій накажи,
позбавивши мене гіркої ноші!..

"Ой, не проси... Мені не випаде
переступать закони і присяги
не знехтую гадючої... Весь вік
оберігаю білий сон козулі..."

Ступила далі - у густій траві
замиготіли, як долоньки, вуха,
кольнуло біля серця: "Зачекай,
не наступи, людино, на вовчицю!"

...Химера, не інакше. Із-під ніг
схопилася вовчиця і, забувши

холодний серпик місяця лизнуть,
помчала коням сповіщать про зайду...

У сірій тирсі коней табуни,
ні вожая над ними, ні нагайки,
зате аж до землі із чорних грив
звисають гнізда птахів, мов колиски...

Світ весь заснув... Сміюся і боюсь,
сміюся, що свободою неволя
світ зав'язала свій, і хоч умри,
невільно навіть гріх спокутувати...

Пішла по праву руку... Дощ плачів
омив сліди важкого переходу:
ридали коні, плакали вовки,
козулі й змії сумно голосили,

що їх звичаїв не перейняла,
що не навчилась в них сторожко жити
та ближнього про горе сповіщать,
а дальнього утримать від спокуси...

Вже антисвіт позаду... Йде собі,
присяде на хвилину відпочити,
подумати (приміром, отаке:
сміх – найкоротша до плачу дорога)...

Уже і Слобожанщину мина,
наслухалась мадярів і австрійців,
і сонце вже підбилося... Аж ось –
містечко тихе, наче Переяслав,

у котрому давно колись жила...
Міст ланцюгами швидко опустили,
припрошують за браму увійти
і розділити з ними хліба-солі...

Біленькі хати, призьби голубі,
високі вікна, чепурні майдани,
старі діди, веселі юнаки

і лагідні привітні молодиці

б'ють низько чолами: "Ходи до нас,
у нас і поїси, і відпочинеш,
а потім ми послухаєм тебе,
а ти почуєш наші заповіді".

Ще інші перепрошують: "Нехай
до нас загляне. В нас вода холодна
і білі полотняні рушники
в червоно-чорних роздумах мережок".

А треті радяться: "А що, коли
до нас її, сусіде, запросити,
щоб прісняків накласти у сакви
і дати на дорогу наші книги".

Ще інші кажуть: "Що не говоріть,
а як їй самому свою забути,
як не посидіть з нашими дітьми,
послухати, коли вони співають".

...До всіх заглянула... Оце – боги!
Не знайдеш ні раба між них, ні пана.
Немає навіть бога... І нема
під брамою міського кладовища,

а мій господар смертний як-не-як
і має він колись іще вмирати
чи, як говорять люди, перейти
землі – написано – лише у землю.

Чого ж мені противитись, коли
він сам обрав для себе добровільно
стежу тернову?.. А вона веде
у коло смертних, як і всі дороги...

Пішла, як стежка слалась – до палат...
Музики, вина і тічки веселі,
співаючи, вдивлялась в дзеркала,
п'яніли, позіхали і потому

в покої розливались... У кутку
скидали дорогу монаршу одіж,
любили покоївок... Неважка
ти для верховних, шапко Мономаха...

Облишмо цих... Ходімо на майдан.
А на майдані все перемішалось:
любов, розпуста, ярмарок, брехня
вжилися навсєвїк під сіряками.

Їдять на стайні і на стайні б'ють,
народжують, вмирають, зачиняють,
за добре платять злом, а за добро
ллють із цебра на голову помиї...

Заглянула з майдану прямо в храм.
Тут все таке уроче і богове,
мов ще сьогодні був у ньому бог
і слово тут злаишив, як виходив.

Та й тут, як у палатах, хоч престол
не в золоті, не в дзеркалах... Як нори
від нього двері ув усі боки
замикані замками-гаманцями.

А батюшка на біблію святу
перегортає - в гамані тугому
перебира срібляники перстом
і прихожан, як баранів, рахує...

Вони ж собі торгуються і п'ють,
як віддають поклони щонайнижчі,
і крадуть, і гребуть все до кишень,
як вовк до лісу із кошари тягне...

Світ весь заснув... Боюся і сміюсь,
бо горе тим, що, знаючи про горе,
його солодким щастям нарекли
і віхою позначили: "Се - гавань".

Світ весь заснув... Та тільки - як заснув?

Впаде і не розіб'ється... Не пада...
Ходи побіля них, душе моя,
ходи... Прокинемось під Каврями...